

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **N. T.**, zast. Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem, se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 28. 1. 2005, č. j. 60 Az 145/2004 – 17,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 20. 7. 2004, č. j. OAM-2274/VL-10-06-2004, rozhodl žalovaný tak, že se žádost o udělení azylu zamítá jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). V odůvodnění rozhodnutí žalovaný uvedl, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem žádosti o udělení azylu žalobce byla snaha vyhnout se problémům se získáním zaměstnání. Žalobce rovněž vyslovil přání legalizovat si pobyt v ČR, aby se vyhnul důsledkům správního vyhoštění a mohl zde pobývat se svou manželkou a dětmi. Správní orgán konstatoval, že výčet důvodů pro udělení azylu vyjmenovaných v § 12 zákona o azylu je taxativní, což znamená, že z jiných důvodů nelze azyl udělit. Skutečnosti uváděné žadatelem – nemožnost zajistit si na Ukrajině zaměstnání a legalizace pobytu v ČR – nebylo možno podle názoru správního orgánu důvodům pro udělení azylu podřadit. Tím byly podle názoru správního orgánu splněny podmínky ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, a proto žádost žadatele jako zjevně nedůvodnou zamítl.

Žalobce napadl citované rozhodnutí včas podanou žalobou, v níž nesouhlasil s napadeným rozhodnutím a uvedl, že toto rozhodnutí napadá v rozsahu výroku o posouzení jeho žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné. Vyslovil názor, že žalovaný porušil zákon č. 71/1967 Sb., správní řád, konkrétně pak ustanovení § 3 odst. 3, § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 46, § 47 odst. 1, a dále ustanovení § 12 zákona o azylu. Pokud se týká důkazů, kterými podporuje svá tvrzení, uvedl žalobce, že odkazuje na to, co vypověděl před správním orgánem a na ostatní obsah správního spisu.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 28. 1. 2005, č. j. 60 Az 145/2004 – 17, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu správního spisu. Dospěl k závěru, že správní orgán měl dostatečné podklady pro posouzení důvodnosti či nedůvodnosti žádosti žalobce o udělení azylu v České republice. Z hlediska výkladu ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) v souvislosti s ustanovením § 12 zákona o azylu se soud plně ztotožnil s názorem vysloveným správním orgánem v napadeném rozhodnutí. Konstatoval, že u žalobce šlo výhradně o problémy ekonomického charakteru, které chtěl vyřešit tak, že chtěl pracovat v České republice a vstupem do azylového řízení si mýnil zabezpečit podmínky pro legální práci v České republice. Obtížná ekonomická situace a nedostatek pracovních příležitostí se však netýká jenom žalobce, ale i ostatních obyvatel Ukrajiny, a obtíže při získání zaměstnání v případě žalobce nijak nesouvisely s uplatňováním politických práv a svobod, rasou, náboženstvím, ani politickým přesvědčením, což žalobce ani netvrdil. Soud rovněž neshledal žalobcem namítaná porušení jednotlivých ustanovení správního řádu uvedených v žalobě. Dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, neboť důvody, které žalobce uvedl, nejsou podřaditelné pod ustanovení § 12 písm. a) a b) a žádost o udělení azylu je tedy zjevně nedůvodná ve smyslu § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Z těchto důvodů proto žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel namítal, že krajský soud, stejně jako žalovaný správní orgán, nesprávným způsobem posoudil právní otázku, a sice, zda je možno na případ stěžovatele vztáhnout ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Uvedl, že se ve své domovské zemi dostal do finančních potíží, nebyl schopen zajistit legálním způsobem prostředky pro svou obživu. Pokud žádal o zajištění zaměstnání či sociálních dávek, byl státními orgány odmítnut. Z tohoto důvodu nezbylo, než vycestovat ze země a požádat o azyl. Vyslovil přesvědčení, že je dán důvod k udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť patří do sociální skupiny nezaměstnaných, kteří nemají žádné hmotné zabezpečení, přičemž domovský stát tuto situaci toleruje, resp. sám tuto situaci podporuje. Stěžovatel v této souvislosti poukázal na čl. 65 Metodologické příručky Procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, ze které podle jeho názoru vyplývá, že pronásledování se týká za normálních okolností kroků, které podnikají orgány nějaké země. Může však vycházet také od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dané země. Tam, kde místní obyvatelstvo páchá diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je orgány vědomě tolerují nebo odmítají, či nejsou schopné zajistit účinnou ochranu. Stěžovatel dále namítal, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, a na základě takto zjištěného skutkového stavu nebylo možné ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout. Nerespektoval situaci žalobce, který jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi, přičemž toto nechal krajský soud

zcela bez povšimnutí. Stěžovatel dále poukazoval na to, že krajský soud nesprávným způsobem posoudil otázku, zda správní řízení, předcházející podání žaloby, netrpělo procesní vadou. Vyslovil přesvědčení, že žalovaný se porušení správního řádu dopustil minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci. Podle názoru stěžovatele bylo také porušeno ustanovení § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), neboť rozhodnutí žalovaného neodpovídá tomuto ustanovení a odůvodnění v něm uvedené považuje za nedostatečné. Stěžovatel dále nesouhlasil se způsobem, jakým se soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Z hlediska skutkového soud zcela přehlédl situaci na straně žalobce, neboť žalobce svůj návrat do domovské země nepovažuje vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie za bezpečný. Při vycestování zpět na Ukrajinu hrozí stěžovateli nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení. V této souvislosti poukázal na zprávu MZV USA o dodržování lidských práv za rok 2003 ze dne 14. 3. 2004. Vyslovil názor, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, který mi se žalovaný, ani krajský soud, v odůvodnění svých rozhodnutí vůbec nezabývaly. Navrhoval, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domníval, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. K námitce stěžovatele uvedl, že sice stěžovatel zmiňoval nemožnost obstat si legálně prostředky k obživě, avšak nikterak nedoložil, že by se do špatné ekonomické situace dostal v důsledku činnosti správních orgánů, která by se dala podřadit pod taxativně vymezené důvody udělení azylu podle § 12 citovaného zákona. Ani žádná z taxativně uvedených podmínek vyslovení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu nebyla v případě jmenovaného shledána. Navrhoval, aby kasační stížnost byla zamítnuta a návrhu na přiznání odkladného účinku nebylo vyhověno.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel kasační stížnost podává z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech, nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti, spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů

rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Krajského soudu v Ostravě neshledal.

Podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 citovaného zákona. Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině, nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Z obsahu správního spisu, konkrétně ze žádosti o udělení azylu ze dne 30. 6. 2004, bylo zjištěno, že stěžovatel opustil svou vlast dne 6. 10. 2002. Z Ukrajiny odcestoval proto, aby v ČR mohl pracovat a finančně pomohl své rodině. Uvedl dále, že jeho manželka žije v ČR od roku 1997 nebo 1998. Stěžovatel žije v České republice od října 2002, a protože mu bylo uloženo správní vyhoštění z ČR, žádá nyní o azyl. V písemném prohlášení uvedl, že žádá o azyl v České republice, protože zde má ženu a děti. V protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu ze dne 14. 7. 2004 tyto skutečnosti blíže rozvedl a na dotaz správního orgánu sdělil, že se pokoušel najít zaměstnání, ale nic nenašel. Ještě v době, kdy měl platné vízum, si jeho platnost chtěl prodloužit, ale byl podveden. Peníze zaplatil nějakým příslušníkům Ukrajiny, ale ti nesplnili, co slíbili. Správní vyhoštění mu bylo uděleno za nelegální pobyt. V případě návratu na Ukrajinu se ničeho neobává, neboť na Ukrajině neměl nikdy žádné problémy, ale vrátit se nechce.

Z takto zjištěného skutkového stavu, a to především přímo od stěžovatele, vycházel jak správní orgán, tak i soud, a jejich závěr o tom, že důvodem pro udělení azylu stěžovateli je snaha získat zaměstnání v ČR, legalizace pobytu v ČR, a dále snaha vyhnout se důsledkům správního vyhoštění, odpovídá zjištěním učiněným ve správním řízení v souladu s příslušnými ustanoveními správního řádu a zákona o azylu. Nejvyšší správní soud tedy neshledal, že by skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, neměla oporu ve spisech nebo s nimi byla v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a že pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Neshledal rovněž, že by rozhodnutí správního orgánu bylo nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. K námitce stěžovatele, v níž tvrdil, že žalovaný ani soud nepřihlédli k tomu, že jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi, je třeba uvést, že ze spisu bylo zjištěno, že žalovaný vytvořil dostatek prostoru pro uplatnění všech stěžovatelových námitek. V této souvislosti lze například poukázat na dotaz pracovníka žalovaného, který se stěžovatele při pohovoru ptal, zda kromě uvedených problémů a potíží na Ukrajině, měl ještě nějaké další, a stěžovatel odpověděl, že jiné neměl. Podle názoru Nejvyššího správního soudu žalovaný učinil v řízení veškeré kroky, které lze po něm oprávněně požadovat, a bezpečně zjistil skutkový základ posuzované věci. V této souvislosti nutno poukázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Azs 26/2003 – 57, podle něhož správní orgán musí umožnit žadateli o azyl sdělit v řízení všechny okolnosti, které považuje pro udělení azylu za významné, avšak není

jeho úkolem predestitovat důvody, pro které je azyl obvykle poskytován. Uvedenou námitku Nejvyšší správní soud tedy důvodnou neshledal.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právním posouzením věci žalovaným a potažmo i krajským soudem. Stěžovatelem tvrzené pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu nemůže Nejvyšší správní soud akceptovat. V tomto směru má Nejvyšší správní soud za to, že sociální útvar, sociální skupina nezaměstnaných, kteří nemají žádné hmotné zabezpečení, není v žádném případě sociální skupinou ve smyslu zákona o azylu. Pod tímto pojmem lze totiž chápat takové společenské uskupení, které je určitelné natolik přesně, aby bylo vůbec způsobilé k pronásledování. Příslušnost k sociální skupině je totiž nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může Česká republika poskytnout ochranu i z jiných důvodů, motivujících k pronásledování, například z důvodu rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení. Takovými důvody jsou typicky příslušnost k sexuálním menšinám, skupinám, spojeným přesvědčením nenáboženské a nepolitické povahy, a jiným skupinám, jevícím znak způsobilý k pronásledování, jenž nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám. Důvodem pro zařazení do fenoménu „sociální skupiny“ tudíž nemůže být takový sjednocovací znak, jako je neexistence hmotného zabezpečení. Nejvyšší správní soud rovněž nepřisvědčil ani tvrzenému naplnění čl. 65 Metodologické příručky Procedur a kritérií pro postavení uprchlíka. Ač se za pronásledování v označené příručce považuje pronásledování nejen ze strany státních orgánů, ale rovněž ze strany obyvatelstva, nelze opustit i další podmínku, a sice, že označené úřady musí tuto činnost ze strany obyvatelstva vědomě schvalovat. Stěžovatel se však se svými problémy na státní orgány, ani na jiné orgány, například na úřady práce, neobrátil, což uvedl před správním orgánem, a toto tvrzení nijak v průběhu správního ani soudního řízení nezměnil.

Dovolává-li se stěžovatel důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a krajskému soudu vytýká, že nepřezkoumal napadené rozhodnutí správního orgánu z hlediska dodržení procesních předpisů v řízení, které vydání napadeného rozhodnutí předcházelo, nelze tvrzení stěžovatele přisvědčit. Naopak, krajský soud se v odůvodnění napadeného rozsudku stěžovatelem tvrzenými porušeními správního řádu zabýval a dospěl k závěru, že správní orgán příslušná ustanovení správního řádu neporušil. Namítá-li stěžovatel, že žalovaný se dopustil porušení správního řádu minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci, a jeho rozhodnutí neodpovídá ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu, aniž by konkrétně sdělil, z jakých důvodů tyto námitky uvádí, nelze se k těmto námitkám blíže vyjádřit. Nebylo tedy možno dovodit, jak uváděl stěžovatel, že řízení před správním orgánem trpí vadou, kterou nelze odstranit. Uvedený důvod uplatněný stěžovatelem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. není podle názoru Nejvyššího správního soudu dán, neboť nebylo zjištěno, že by rozsudek soudu byl nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost nebo nedostatek důvodů, a nebyla zjištěna ani jiná vada v řízení před soudem, která by mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

Nejvyšší správní soud neshledal důvodné ani tvrzení stěžovatele ohledně jeho nesouhlasu se způsobem, jakým se krajský soud vypořádal s jeho námitkou o neexistenci překážek vycestování ve smyslu § 91. Především je nutno konstatovat, že napadené rozhodnutí správního orgánu výrok o překážce vycestování ve smyslu § 91 neobsahuje. V podané žalobě se stěžovatel tohoto výroku nedovolával. Nejvyšší správní soud, stejně jako krajský soud, zastává názor, že je-li žádost o azyl zamítnuta, je výrok podle § 91 zákona o azylu výrokem nadbytečným. V tomto směru lze poukázat na ustanovení § 28 zákona o azylu, podle něhož ministerstvo v rozhodnutí uvede, zda se na cizince vztahuje překážka vycestování

(§ 91) jen v případě, bylo-li rozhodnuto o neudělení nebo odnětí azylu. V posuzované věci však bylo žalovaným rozhodnuto tak, že žádost o udělení azylu byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 zákona o azylu, čímž žalovaný vyčerpal celý předmět řízení o dané žádosti. Nejednalo se tedy o rozhodnutí o neudělení nebo odnětí azylu.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel podal současně s kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud o tomto návrhu nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad jeho rámec úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. ledna 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu